

DRŽAVNA SLUŽBA

iz pera Marijane Matković

Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika RH

STUDENI 2012.

U poplavi medijskih napisa o državnoj upravi i njezinim službenicima kao društvenim nametnicima i "žderačima" proračunskog novca, Sindikat državnih i lokalnih službenika i namještenika Republike Hrvatske odlučio je o tome što i kako rade državni službenici i namještenici progovoriti iz perspektive zaposlenika državne uprave. Kako naš diskurs ne bi bio pristran i subjektivan pomogla nam je dugogodišnja novinarka Vjesnika **Marijana Matković**, koja će u novootvorenoj rubrici "Državna služba iz pera Marijane Matković" pisati o državnoj službi viđenoj "očima" državnih službenika i namještenika, a želja nam je da se kroz ove "ispovijedi" zaposlenika raspoređenih na različitim radnim mjestima u državnim tijelima javnosti pruži mogućnost uvida u rad državne uprave bez unaprijed zadanih negativnih konotacija.

Želja nam je da svakoga mjeseca o poslovima svoga radnog mjesta, profesionalnim iskustvima i sebi samima "progovore" državni službenici i namještenici s područja cijele državne uprave te da tako pokažemo čitav spektar poslova i radnih mjesta u državnoj službi.

U ovom broju domaćini su nam bili Općinski sud u Belom Manastiru, Ministarstvo unutarnjih poslova, Policijska postaja Donji Miholjac i Ministarstvo financija, Carinska uprava, Carinarnica Osijek, u kojem su svoje viđenje državne službe iznijeli državni službenici Snježana Pap, Ivan Špoljarić i Mijo Adamčević, a nadamo se da će nam svoja vrata otvoriti i druga državna tijela, kako bi i njihovi zaposlenici mogli iznijeti svoja profesionalna iskustva u državnoj službi.

SNJEŽANA PAP SLUŽBENICA U OPĆINSKOM SUDU BELI MANASTIR

Najčešće nitko ne vidi dobre strane i rezultate državnih službenika

Pomalo je ponižavajuće kako se u zadnje vrijeme odnosimo prema državnim službenicima i namještenicima. Na primjer, donijeta je odluka o tome da državni službenici u kontaktu sa strankama moraju nositi bedževe sa svojim imenom, kako bi ljudi znali ime službenika na kojega se žele žaliti. No, nitko, očito, ne razmišlja o tome da ćemo tako vjerojatno biti izvrgnuti tome da se ljudi iskaljuju na nama i kada nismo krivi, odnosno čak i onda kada nisu uspjeli dobiti pozitivno rješenje zato što to tako propisuju zakoni. Pogotovo u manjim sredinama, gdje od ljudi od službenika koje inače poznaju imaju velika očekivanja, kaže Snježana Pap, zadužena za javnu nabavu u Općinskom sudu u Belom Manastiru. Tako će ljudi koji rade za malu plaću i bez ikakve edukacije se moraju nositi s ljudima biti u situaciji da budu podvrgnuti i dodatnom pritisku. S druge strane, dodaje, neke dobre stvari nitko ne vidi. Na primjer činjenicu da je sud u Belom Manastiru zasigurno sud s najčišćim stanjem u gruntnim knjigama u Hrvatskoj.

"Ovo je područje od posebne državne skrbi. Nakon rata imali smo puno ljudi koji su htjeli

otići iz Hrvatske, pa su prodavali ili mijenjali imovinu. Bilo je i puno onih koji su se vraćali i trebali su obnoviti kuće, a za sve to su im trebali i uredni vlasnički dokumenti. Jednostavno smo ih morali osigurati da bi se mogao uspostaviti normalan život i naši su službenici godinama radili u doslovno nemogućim uvjetima, uglavnom prekovremeno, a da za to nisu bili ništa bolje plaćeni u odnosu na službenike u sudovima gdje se nije moralo raditi tako. I zato danas imamo najčišću situaciju u gruntnovnici, za razliku od mnogih drugih područja Hrvatske gdje se nije radilo tako", kaže naša sugovornica. A Sud i dalje radi u uvjetima koji su ispod razine potrebnih. Na primjer, u zgradi u kojoj rade i prekršajni suci, koji nerijetko pred sobom imaju i obiteljske nasilnike i ljude s druge strane

zakona, nema mogućnosti za angažman zaštitarke službe.

"Kad nam je nevjerojete nedavno razbilo stakla, za što inače nisu predviđena sredstva u proračunu, morali smo se snalaziti tako da osobno jamčimo staklarima da će im rad sigurno biti plaćen", dodaje. "Rad u takvim uvjetima trebao bi ipak biti više cijenjen. A ako se ljudima u državnoj službi samo šalju poruke kakve im se danas šalju - da ako su im plaće male mogu otići u privatni sektor - nema osnove za to da budu zadovoljni i da bolje rade svoj posao", kaže Snježana.

Naša sugovornica dodaje kako nikada nije imala priliku proći niti jedan plaćeni seminar koji bi joj pomogao da se usavršava. Ipak, cijeli život uči i radi na sebi i o tome priča s takvim veseljem da smo poprilično posramljeni, s obzirom da Zagreb pruža mnoštvo prilika koje ne koristimo. Tako je, na primjer, prije devet godina, kada je zbog zdravlja morala razmisliti o manje stresnom radnom mjestu od posla sudske ovršiteljice koji je radila do tada, krenula na seminare kako bi se osposobila za medijatora u sporovima. Nakon dvije godine edukacije, postala je prva koordinatorica Centra za mirenje i nenasilje u Belom Manastiru, čiji je zadatak bio da uspostavi sustav medijacije u zajednici. Izuzetno blaga, topla i draga sugovornica svojim ugodnim glasom i vedrim pogledom oko sebe širi nevjerojatan mir i zapravo ju je lako zamisliti u situacijama u kojima miri ljude. Vrlo je ponosna na rezultate tog projekta - čak 85 posto postupaka za koje se pokrene medijacija preko Centra danas završe pozitivno, dogovorom suprotstavljenih strana, što je zasigurno velika ušteda za zajednicu. Među ostalim i zato što ti predmeti ipak ne dođu do suda, a neki od njih možda su mogli godinama opterećivati sudove.

"Veliko mi je zadovoljstvo kad uspijemo postići da se ljudi dogovore. Kad počinjemo, najčešće je stav 'znam što hoćete, da se pomirim s tom budalom'. Jako je važno da suprotstavljene strane sjednu za stol jer se tada moraju pogledati u oči i razgovarati, pa je lakše doći do rješenja", kaže naša sugovornica. No, ne mora baš sve bi-

Zaljubljenica u život i vrhove

Osim što bez zadrške kaže kako obožava život i ljude, jedna od najvećih strasti naše sugovornice, su - planinski vrhovi. Naime, godinama je članica planinarskog društva i zaljubljenica u planinarenje, a kao najdržaži vrh koji je ispunjava neopisivim mirom izdvaja Velebit. "Obožavam pogled s Velebita prema Triglavu. Kad je lijepo vrijeme, s vrha možete vidjeti sve naše otoke", kaže Snježana. Vikend nakon našeg dolaska u Beli Manastir s planinarima se spremala na vikend na Sljeme, što je česta odrednica društva. "Krenemo rano ujutro, autobusi nas dovedu do Mihaljevca i onda pješačimo. Obično prespavamo u Runolistu, sutradan još malo prošetamo i pred večer se vraćamo", kaže naša sugovornica, dok se sramežljivo pokušavamo prisjetiti koliko ono ima otkad smo zadnji puta iz Novog Zagreba 'potegli' na Sljeme. Automobilom, naravno. Osim prirode i imanja na kojemu ima vinograd i uzgaja vlastito povrće Snježana je odnedavno i baka osmomjesečne djevojčice.

ti riješeno za stolom, kaže uz osmijeh. Kad ljudi ne žele sjesti jedan red drugog, rješenje može biti i - 'šetajuća medijacija'.

"Imala sam slučaj dvojice susjeda, 80-godišnjaka, koji su zaratili zbog nekog banalnog problema, otprilike na razini kruške za koju se nisu mogli dogovoriti čija je. Nisu htjeli ni čuti za to da sjednemo za stol i razgovaramo, no pristali su da najprije porazgovaram s jednim, pa prošetam do drugog i prenesem poruku, vratim se s odgovorom... Kolegica se nije mogla načuditi odluci da pokušam riješiti problem na taj način, no ipak sam probala. Sjećam se da je padala kiša i da sam cijeli dan šetala ispod svog šarenog kišobrana, kroz malu ogradicu koju su susjedi bili probili dok su i još bili dobri, da bi mogli svratiti jedan drugome na rakijicu. I na kraju je uspjelo, pomirili su se", kaže Snježana.

Pomalo je teško, međutim, zamisliti tu blagu ženu u situaciji da ljudima dolazi u kuću kako bi popisala stvari i naplatila dugove, no kroz razgovor o primjerima iz prakse postaje jasno kako su i u tim situacijama strpljenje i razgovor bili itekako važni. Ali i to da čovjek bude Čovjek. "Voljela sam voditi ovrhovoditelja sa mnom kad bih išla k dužnicima. Kada bi vidjeli u kakvim okolnostima ljudi žive, lakše smo dolazili do dogovora: dužnicima bih objasnila da postoji dug koji ipak neka moraju platiti, a s ovrhovoditeljem bih pokušala postići dogovor da spuste kamatu. I tako bismo barem malo olakšali situaciju i ipak došli do rješenja" kaže naša sugovornica.

Prijsjeća se i jedne obitelji u kojoj se kod popisa stvari uvjerila da majka nema što dati djeci za jelo osim komadića kruha. "Kako je moj suprug u to vrijeme radio u Belju i imao pravo na to da odnese kući i konzerve s hranom, zamolila sam ga da on i njegovi kolege sakupe sve što im je višak i sutradan sam se vratila k tim ljudima, da bi im odnijela malo hrane", kaže. Jednom je dužniku, nakon popisa imovine da bi se naplatio dug, pokušala na vrata jer joj automobil nije htio upaliti i trebalo ju je pogurati. "Nitko nije mogao vjerovati da su mi pomogli pokrenuti automobil, no zaista jesu", kaže.

No, bilo je i onih koji su je 'vijali po mjestu' samo zato što je ma vratima ostavila obavijest o tome da će određenog dana doći popisati stvari, da bi se provela ovrha, no nikada se nije našla u situaciji koju razgovorom i strpljenjem nije znala

riješiti, kaže. Ipak, bilo je i trenutaka u kojima joj se činilo da će 'puknut ko livada', jer čovjek ipak ne može ostati imun na tuđe probleme, ili na stresne situacije. "U takvim situacijama puno mi pomaže to što sam kroz edukaciju naučila otpustiti stres. Kad procijenim da to nije dovoljno, ne libim se ni potražiti stručnu pomoć psihologa volontera u Centru", kaže. Nepostojanje takve podrške je, zaključujemo, još jedan nedostatak rada u državnoj upravi, pogotovo u onim službama koje svakodnevno rade u kontaktu s ljudima i u kojima su službenici često u kontaktu s ljudima koji nisu zadovoljni rješenjima.

IVAN ŠPOLJARIĆ POGRANIČNI POLICAJAC

Roker i pjesnik u uniformi

Kad vam simpatični granični policajac na graničnom prijelazu u Donjem Miholjcu ispruži ruku da bi preuzeo i pogledao dokumente i nagradi vas širokim osmijehom dobrodošlice, a onda vam pogled susretu lijepe i prodorne smeđe oči koje se smiju, sve su šanse da ste sreli Ivana Špoljarića. Graničnog policajca koji piše pjesme. Do sada ih je napisao 50-ak, a već šest ih je izdano na albumima bendova s kojima surađuje.

Nikad ih ne sanja, kaže. Pjesme se ne rađaju odjednom, u dahu, kao što to često pričaju drugi pjesnici, nego tek tu i tamo na pamet mu padne neki poseban stih. Zapiše ga čim stigne. I onda se polako igra s njim, oko stiha plete pjesmu. Pritom postoje određene zakonitosti, stihovi koji se pišu za bendove moraju imati određeni broj slogova i ritam koji se može pretočiti u glazbu, pa pjesma nastaje polako.

Prvu je pjesmu snimio s bendom Fireball, kojega je pomogao i osnovati. "Kada mi je prije pet, šest godina najstariji sin, tada 15-godišnjak, rekao da želi svirati gitaru, iskreno sam se razveselio i od srca bio spreman pomoći da ostvari tu želju, jer sam u mladosti i sam svirao", kaže naš sugovornik. Naime, 1988. i 1989. Špoljo je svirao bas gitaru u bendu s Denisom Dumančićem, nekoliko godina prije nego što je Denis 1991. osnovao 'Leteci Odred'.

"Sin je počeo s klasičnom gitarom. No, neka sam se nadao da je na tatu i da će promijeniti odluku. I vrlo brzo jest, pala je odluka da će to ipak biti bas gitara i dali smo se u nabavu gitare i pojačala. Suradnja na pjesmama je došla sama po sebi, jednostavno sam im rekao 'dečki, imam pjesmu, hajmo nešto napraviti' i tako smo krenuli", priča naš domaćin. "I srednji sin svira bas gitaru", ponosan je tata, kao da želi podsjetiti na onu da jabuka ne pada daleko od stabla. "Jedino je najmlađi, koji sad ima deset godina, izabrao klavir. On pohađa i muzičku školu, jedini u kući, pa ćemo u obitelji imati i jednog školovanog muzičara", smije se.

Koliko mu je stalo do glazbe najbolje govori to koliko je energije ulagao u mlade glazbenike. Gitare i oprema za cijeli bend nabavljale su se najčešće preko njegove "American" kartice, na rate, on je dečkima ugovarao svirku i godinama ih kombijem vozio na gaže, a poslije gaže i na burek. "Znalo se točno koje nam prolazno vrijeme na cesti treba kad krenemo iz Slavonskog Broda da bismo stigli na vrući burek u Valpovo prije zatvaranja radnje", kaže. I od prvog dana čuva sve račune i potvrde o ratama za opremu koje su mu dečki svirkama otplatili, što bi jednog dana mogao biti i dobar materijal za knjigu o bendu. Srećom, sve je to mogao, među ostalim i zbog povoljnog rasporeda smjena, ali i razumijevanja kolega. Naime, radi se 12 sati dnevne smjene, zatim su 24 sata slobodna, onda je na redu 12-satna noćna smjena i 48 sati slobodnog.

Danas Fireball svira s mladim rokerom Zoranom Mišićem, koji je 2009. godine osvojio srca publike u TV-showu "Hrvatska traži zvijezdu". Iako je na kraju završio na drugom mjestu, a srca je osvojio rock baladama, Špoljo ga više voli kad praši čvrsti, tvrdi rock. I to - nećete vjerovati! - u

Na jedan detalj bismo zaboravili, da ga Špoljo nije posebno naglasio: "Molim Vas, naglasite da sam iz Belišća, spomenite svakako moje Belišće". Mali gradić u kojem zajedno s obitelji živi svoje skromne snove očito jako voli. Ivan Špoljarić je i dragovoljac Domovinskog rata, vojnik, izviđač-diverzant 107 brigade, "Vukova s Drave" i jedan od prvih prijelaznih policajaca koji su 1997. godine radili u Hrvatskom podunavlju.

Kako da vjerujem

*Svi oko mene
Znaju sve
I uvijek se trude
Da ispune svoje želje
A meni kako bude*

*Prvi do mene
Ima sve
Ali traži još i više
I kad bi mogao i moj bi
Zrak uzeo da diše*

*I namještenog
Osmjeha
S pohlepom u glavi
Nude mi sve ono što misle
Da nemam da mi fali*

*Kako da vjerujem
Kako da znam
Druga je istina
Čudan je sjaj
Kako da vjerujem
Kako da znam
Od prvog trenutka
Ratujem sam*

Ivan Špoljarić

njegovoj kući, gdje se često odvijaju i probe. Tako nam ponosni 'tata' benda, pušta snimku Zorana i ekipe koji kod njega u kući, po prvi puta, uz gitaru, pjevaju pjesmu "Kako da vjerujem", koju je napisao baš za njih. Snimili su i spot, koji također potpisuje 'tata Špoljo', u ulozi režisera. Ideja je spota bila da motoristi sa svih strana, kada čuju da bend svira u jednome klubu, na motorima pojure na dobru mjuzi, a u realizaciji su pomogli i kolege pogranični policajci, kao glumci. Spot i pjesme koje je snimio mogu se pronaći i na *YouTubeu*, s odličnim komentarima onih koji su ih poslušali.

"Svi oko mene znaju sve i uvijek se trude da ispune svoje želje, a meni kako bude...", kaže prvi stih pjesme "Kako da vjerujem". Pjesma s porukom, angažirana, zaključujemo. "I inače često kažem ono što mislim, zato su me moji dečki prije nekoliko godina i predložili da budem sindikalni povjerenik. I svašta smo prošli zajedno", kaže. No, piše i *životne*, pa i ljubavne pjesme, priznaje pomalo u šali. I kao dokaz, kao iz rukava, 'baca' jedan stih "Tvoje su zjenice moje stepenice koje vode me uvijek do pobjede..."

"Na taj bi stih vjerujem pale mnoge žene", kaže sa simpatičnim osmijehom, taman kad je i

novinarsko uho zaključilo da baš dobro zvuči to nježno, a opet 'muško' priznanje da mu žena kojoj pjeva puno znači. Stepenice do svog uspjeha pronašao je, inače, u očima supruge koja je cijelo vrijeme tiha podrška ljubavi prema glazbi. Priča nam i o ljubavi prema konjima koju su nedavno zajedno otkrili, na obližnjem imanju u Valpovu, na kojem provode mnogo slobodnog vremena. Zajedno prolaze prvih 30-ak sati jahanja ("Ja zapravo sjednem na konja zadnji, kad ga drugi već izmore, pa nemam problema s njim i siguran sam da me neće zbaciti", kaže u šali), ali i uživaju u cjelodnevnom druženju s prijateljima na tom imanju, pogotovo otkad je Zoran Mišić preuzeo dio brige o bendu i njegovim kombijem odlaze na gaže.

Kako su dečki iz Fireballa postali samostalni, on sam sad je nešto više angažiran oko novog benda - vršnjaka s kojim je odrastao i koje je nagovorio da se u 40-ima opet prime svirke. I s njima bi uskoro također mogao snimiti jednu pjesmu, no zanimljivo je da njega samog gitara više ne vuče. Dovoljno mu je pisati tekstove i biti podrška bendu.

Kad nastaje pjesma, Špoljo najčešće zna i kome bi najbolje sjela, nekako osjeća tko bi ju najbolje otpjevao, pa tako ima i jednu neostvarenu želju: pjesmu za koju bi volio da po jedan stih otpjevaju moji prijatelji: Livio Berak, mladi Zoran Mišić i Pero Galić iz 'Opće opasnosti'. "To mi je želja koju još nisam ostvario, ali tko zna...", kaže.

Pitamo jesu li kolege, granični policajci iz njegove smjene u Donjem Miholjcu, ponosni zbog njegovog uspjeha u glazbenom svijetu, osjeti li to ponekad?

"Znate i sami kako je to - u svom selu nikad niste glavni. Oni me jednostavno ne doživljavaju tako, za njih sam samo kolega s posla. Tek tu i tamo znaju me nazvati iz automobila jer su na radiju čuli moju pjesmu. No, čujem kako ponekad znaju reći i svojim klicima 'znaš li da je tu pjesmu napisao naš Špoljo' i bude mi drago", kaže. Odgovor na pitanje je li posao koji radi opasan, s obzirom na to da je granica mjesto na kojemu se mogu susreću i ljudi koji bježe od zakona, otkriva zapravo zašto je među svojim kolegama 'samo' Špoljo. I zašto mu je na početku razgovora bilo tako važno da nam posebno predstavi sve svoje kolegice i kolege i za svakoga kaže poneku lijepu riječ.

"U smjeni nas je uvijek više, barem trojica, a nerijetko i četvero, petero i jedni drugima uvijek čuvamo leđa, pa ni ne razmišljamo o tome je li opasno", kaže. A godine iskustva čine svoje i ponekad je dovoljan samo jedan pogled i nekoliko ljubaznih pitanja da se utvrdi da nešto nije u redu. "Tako sam nedavno, u automobilu s četvero putnika koji je došao na granicu oko četiri ujutro, zaključio da samo jedan putnik ima valjane dokumente, dok su mi ostali bili sumnjivi. Da nekako provjerim stvar, započeo sam razgovor s putnicom koja mi je dala sumnjivu putovnicu. Rekao sam kako se inače bojim letjeti avionom i pitao je kakav je osjećaj biti na tim visinama. Kad je rekla da ne zna, jer se nikad nije vozila

avionom, sve je bilo jasno. Naime, u putovnici je imala pečat graničnog prijelaza sa - aerodroma", priča Špoljarić.

Granica je, inače, blizu noćnih klubova i javnih kuća, pa često ima i onih koji nakon tuluma 'pod gasom' krenu dalje u provod, ali ih granični policajci moraju zaustaviti, pa ponekad bude napornih situacija i uvjeravanja, kaže Ivan Špoljarić. Posebno su, pak, teški dani kada se na prijelazu nađe puno kamiona, među ostalim i zato što kolege s mađarske granice ponekad ne poštuju dogovor. "Nazovu i kažu da im ne puštamo više od četiri, pet kamiona, da se ne stvori gužva, i mi to poštujemo. No, kad mi njih zamolimo slično, nerijetko nam svejedno pošalju cijelu kolonu i stvore strašnu gužvu", kaže Špoljarić. No, i takve se gužve najčešće odrade bez nervoze, jer je među vozačima većina onih koji su često na granici, pa znaju i poštuju pravila.

MIJO ADAMČEVIĆ CARINSKI INSPEKTOR U SLUŽBI ZA NADZOR U OSIJEKU

Na kiši i vjetru za dva mjeseca manji staž

"Početna plaća carinskog službenika sa srednjom stručnom spremom na graničnom prijelazu kreće se oko 3800 kuna, dok onaj s višom stručnom spremom može računati na 4200 do 6500 kuna. Istina, plaća se može malo 'popraviti' s eventualnim viškom sati, kao i noćnim smjenama, no čovjek s vremenom osjeti i posljedice rada u turnusu u kojem je svaka četvrta noć rada na zdravlje. Poremeti se bioritam. Ljeti, na granici nam je često užasno vruće, a najesen i tijekom zime smo na vjetru i propuhu, pa i sve to s godinama loše utječe na zdravlje. Pa, ipak, nedavno nam je smanjen beneficirani radni staž, s nekadašnjih 16 na 14 mjeseci za godinu rada", kaže Mijo Adamčević, carinski inspektor II vrste u službi za nadzor u Odjelu za upravljanje rizicima u Carinskoj upravi Osijek. Odnedavno radi u uredu, među 'papirima', nakon što je pune 24 godine proveo na ispostavama i graničnim prijelazima, pa i sam na početku razgovora kaže kako mu je teško govoriti o 'novom' radnom mjestu te da bi o danima provedenim na postupcima carinjenja govorio radije.

Dodaje kako su carinski službenici koji rade na terenu pri utvrđivanju beneficiranog staža prošli nešto gore nego neki njihovi kolege na sličnom radnom mjestu. Na primjer, pogranični policajci zadržali su istu razinu beneficiranog staža (za 12 mjeseci rada i dalje se računa 16 mjeseci staža), dok je njima smanjen, iako rade na nekoliko koraka. U smjeni je obično više policajaca, i za raz-

liku od carinika, najčešće niti ne izlaze iz kućica, pa nisu toliko na udaru kiše i vjetrova...

"Carinski službenici, s druge strane, uvijek su vani. Policajci izlaze samo iznimno, onda kada trebaju intervenirati zbog nečega. Zato ih, možda, manje 'muči' i odora. Ona za carinske službenike nije prilagođena službeniku koji se često mora sagnuti u prtljažnik, zavući ruku iza motora, ili kopati po prtljazi, pa često završi i s masnim i prljavim rukavima. I još se nekako snalazimo s ljetnom uniformom, koju možete oprati i ispeglati kod kuće, pa se supruga 'bori' s njom. No, zimska odora mora na kemijsko čišćenje, koje, naravno plaćamo sami", kaže Mijo. Zato ga raduje najava da bi carinici uskoro trebali dobiti nove radne odore, dok će postojeće ostati svečana odora službe.

"Carinik je na granici vrlo često sam, pa ako izdvoji jedno vozilo sa strane radi detaljnog pregleda, odmah se stvara gužva i ljudi u koloni postaju nezadovoljni. Na većini carinarnica problem je i to što nemamo dovoljno prostora za pregled, odnosno odvajanje vozila koje se pregledava na stranu, pa se sve često obavlja u gužvi", pojašnjava naš sugovornik zašto ga toliko čude spomenute razlike u beneficiranom stažu između njih i kolega iz policije. U bivšoj državi, dodaje, carinski službenici i nisu imali beneficirani staž, nego 30-ak posto višu plaću, no od osamostaljenja Hrvatske, služba, čini se, nije dobila mjesto i status koji zaslužuje.

"Osim što su nam carinici uvijek krivi ako na granici dugo čekamo", šalimo se. Imaju li zbog toga problema, gnjave li ih ljudi često zbog čekanja? Imaju li problema kada izvuku vozilo na stranu radi detaljnog pregleda?

"Većina ljudi je normalna. Najčešća je pritužba doista da se predugo čeka, pogotovo kad se stvori kolona kamiona, što razumijem. Ni ja ne volim čekati, čak i kod frizera se radije naručim. No, sami carinski službenici za čekanje najčešće nisu krivi. Naime, ako imate carinski prijelaz predviđen za pet kamiona na sat, a u jednom satu ponekad pristigne i do 10 ± 20 kamiona, jasno je da posao jednostavno ne možemo obaviti brže", kaže naš sugovornik. Podsjeća kako smo ranije na granicama često imali kolone po dva, tri puta tjedno, odnosno obavezno petkom pred večer kad bi se ljudi koji rade u inozemstvu vraćali na vikend, dok su već u subotu prije podne na granici čekale kolone onih koji su odlazili u Mađarsku na shopping. Postoje situacije kada se gužve jednostavno ne mogu izbjeći.

A imaju li carinici problema s ljudima koji očekuju da im se pogleda kroz prste kada imaju robu u vrijednosti za koju bi morali platiti carinu? Kako rješavaju takve situacije?

"Znaju se dogoditi konfliktne situacije, no iskustvo me naučilo da nikada ne treba ulaziti u sukob sa strankom. Čovjek mora obaviti svoj posao sa što manje rasprave", kaže. I ovako, dogodi se da ljudi prijete i cariniku i članovima njegove obitelji, bilo je prijava zbog postupanja službenika, pa je najbolje držati se strogo posla, pojašnjava.

Majstor od alata

Inženjer strojarstva po struci, Mijo Adamčević, prije dolaska u carinsku službu radio je neko vrijeme i posao za koji se školovao. "Radio sam na konstrukciji alata i naprava u Đuri Đakoviću. I mogu reći da sam, pored ljubavi prema tome poslu, nisam imao i odgovarajuću satisfakciju kad je riječ o plaći. S druge strane, u carinskoj službi i toga ima. Naravno, ako pogledate nekoga tko je pet godina na burzi, onda nam je dobro, no mislim da služba nema ono mjesto koje bi u sustavu državne uprave trebala imati", kaže naš sugovornik.

Posebno je nezadovoljstvo službenika materijalnim razlikama unutar Ministarstva. Ipak, rad u smjenama na granici nosi i nešto dobro. Kako se radi 12 sati, uz 24 sata slobodno, pa onda 12 sati noćne i 48 slobodnih sati, Mijo ima vremena za 'sitnice' koje mu neizmerno znače. "U šali često kažem da je nedjelja Božiji dan, a ponedjeljak moj. Već 19 godina svaki ponedjeljak sastajem se grupom ljudi iz Bosanske Posavine s kojima sam odrastao, pa zaigramo nogomet i uživamo u druženju", kaže. S posebnim uživanjem radi na proučavanju Excela i kreiranju raznih programskih tabela u istom. Struka ga još uvijek 'drži', pa sve sitnice koje treba popraviti po kući još uvijek obavlja s veseljem, ponekad se primi i kuhanja, iako to baš i ne voli, a jedini posao koji nimalo ne voli je - krečenje.

"No, dobro, što biste učinili da se na Vašem prijelazu, recimo, pojavimo s robom u vrijednosti od 1200 kuna, iako zakoni kažu da bez plaća-

nja carine smijemo uvesti robu u vrijednosti do 1000 kuna? Biste li prihvatili mito, recimo da vam ponudimo teglicu ajvara da ne naplatite carinu na preostalih 200 kuna?", pitamo u šali, uz pretpostavku kako bi bočica ajvara od jednog putnika, neke kobasice od drugog, ili sok od trećeg možda i dobro došli s obzirom na to kako su carinici plaćeni. Riječ je o službi od koje očekujemo da štiti granice i osigura provedbu propisa, a s druge je strane pomalo podcijenjena.

"Ne, carinik to ne bi smio uzeti. Svi su, naravno, krvavi ispod kože, no čovjek nikada nije sam, oko nas su putnici, policajci, duge kolone vozila, netko može vidjeti da nešto uzimamo i eto problema. Ne vjerujem da bi se itko tko želi zadržati svoj posao igrao s tim", kaže Mijo Adamčević. Naplata carine za tako mali iznos, dodaje, zasigurno nije glavni cilj i carinik će kod tako male razlike zasigurno provjeriti je li riječ o robi koju uvozi samo jedna osoba, ili ih je vozilo više, pa se može primijeniti ukupan iznos, pojašnjava naš sugovornik.

Je li mu danas, sada kad radi u uredu, uglavnom za računalom, dosadno u odnosu na vrijeme dok je bio u direktnom kontaktu s ljudima?

"Nije dosadno - moj je posao da pratim dokumente o robi koja se uvozi kroz informacijski sustav i ukoliko postoji određena sumnja u zakonitost kod uvoza naš je posao da prosljedimo tu informaciju službi nadzora, koja će procijeniti je li potrebno otići na teren i obaviti sveobuhvatni nadzor", pojašnjava. Ukoliko posumnjaju da se papiri ne slažu sa stanjem na terenu, carinici mogu otići i direktno u skladište uvoznika, pa na licu mjesta provjeriti postoje li razlike, odnosno slažu li se računi o kupljenoj robi s robom koja je kod njih, dodaje.

Hrvatski se carinici, dodaje, već neko vrijeme redovno na seminarima pripremaju za ulazak u EU, odnosno za primjenu schengena i na našim granicama, no pitanje je imaju li Carinska uprava i Ministarstvo financija spremne odgovore na pitanja koja bi se tada mogla otvoriti. Naime, na dijelu hrvatskog teritorija prestat će potreba za graničnim prijelazima, pa bismo mogli imati višak zaposlenih, dok će se u nekim krajevima otvoriti potreba novog zapošljavanja. "Pitanje je može li se to riješiti običnom preraspodjelom bez ozbiljnije pripreme. Naime, udaljenost je prevelika za redovna putovanja, a preseljenje u mnogo slučajeva neće biti moguće. Ako čovjeka na novom radnom mjestu ne čeka stan i ako nema posla za suprugu, teško je očekivati da će ljudi moći donijeti odluku o preseljenju. A trenutno nemamo niti povoljnih stambenih kredita, niti stanova koji bi se ljudima mogli dati na korištenje", upozorava naš sugovornik.

